

Nr 205

Av herr Sörenson m. fl., angående den psykiska hälsovården.

(Lika lydande med motion nr 263 i Andra kammaren)

Behovet av effektiva åtgärder från samhällets sida för att åstadkomma ett bättre psykiskt klimat synes vara väl dokumenterat. Medicinalstyrelsen säger i ett remissvar till allmänna beredningsutskottet år 1966: "Forskning inom de områden som hör samman med stressproblematiken i samhället förtjänar allt stöd den kan få, framför allt i ekonomiskt avseende." Universitetskanslersämbetet vill i sitt remissvar samma år "starkt understryka betydelsen av att debatten rörande just de spänningsfenomen, som motionärerna belyst (i motionerna I: 248 och II: 311, 1966), intensifieras inom de ansvariga samhällsinstanserna. Ämbetet delar således självfallet motionärernas uppfattning om vikten av att de grundläggande problemen angrips på så bred och djup front som möjligt. Det är därvid av utomordentlig vikt att samhällets organisation äger adekvat utformade institutioner för en fortlöpande analys och behandling av dessa frågekomplex."

I remissvar till allmänna beredningsutskottet med anledning av motionerna I: 376 och II: 471 år 1967 framhåller arbetsmedicinska institutet att det har visat sig, "att tillgång på arbetspsykologisk expertis vid stora forskningsprojekt och uppdragsundersökningar är absolut nödvändig för en allsidig bedömning av människan i arbetet. En deltidsanställd konsult i arbetspsykologi — — — har inte visat sig tillräcklig för institutets behov." Medicinalstyrelsen säger att "det är högst önskvärt att på ett så tidigt stadium som möjligt ingripa mot psykiska störningstillstånd av skilda slag och helst vidtagna preventiva åtgärder av sådan art, att uppkomsten av dylika tillstånd motverkas". Styrelsen säger vidare: "De befintliga resurserna inom den psykiatriska sektorn av sjukvården, såväl den öppna vården som den slutna, är emellertid — — — för närvarande icke av den storleksordningen, att omedelbart bistånd kan lämnas alla hjälpsökande." På grund av samhällets tekniska och sociala omvandling har kraven på hjälp för psykisk obalans ökat och skillnaden mellan behov och tillgång av hjälpresurser (främst på personalsidan) ökat. Ericastiftelsen framhåller det angelägna i att man, då de här aktualiserade frågorna behandlas, klart skiljer mellan mentalvård och mentalhygien. Man betonar vikten av att något slags centralt organ för de mentalhygieniska frågorna kommer till stånd. Den samordning av forskning och åtgärder som ett sådant organ borde kunna åstadkomma existerar icke i vårt land. Ytterst litet har

hos oss gjorts i mentalhygieniskt avseende. Då det samhälleliga stödet har saknats, har det blivit en fråga om punktinsatser utan större räckvidd. S:t Lukasstiftelsen säger: "Stiftelsen finner det utomordentligt viktigt, att samhället försöker åstadkomma ett betydligt rikare register av profylaktiskt effektiva åtgärder. Våra kunskaper om verksamma förebyggande åtgärder och metoder är emellertid synnerligen bristfälliga." Så framhåller stiftelsen "starkt" värdet av att ett organ skapas med uppgift att verka för att den psykiska folkhälsan blir en central fråga i samhällslivet.

De anförda citaten må vara nog som uttryck för följande situation:

1. Samhällets åtgärder för psykisk hälsovård är f. n. av mycket begränsad omfattning, dels synes målsättningen oklar, dels saknas effektiv ekonomisk satsning och planering;
2. Snara åtgärder för att hjälpa människan i det moderna samhället till ett hälsosammare psykiskt liv är av högsta angelägenhetsgrad.

Om behovet av en ökad, kraftfull samhällelig satsning tycks allt större enighet råda. Oklarhet synes ännu föreligga om lämpliga vägar. I debatten har tre organisationsformer föreslagits:

1. Den nya socialstyrelsen ges möjligheter till en effektiv verksamhet för den psykiska hälsovården.
2. Statens institut för folkhälsan ges möjligheter till ett effektivt arbete för också den psykiska folkhälsan.
3. Ett särskilt organ, statens institut för den psykiska folkhälsan, inrättas.

Organisationsformen är, som universitetskanslersämbetet framhållit (se ovan), av stor betydelse. Viktigast är dock att staten ställer effektiva resurser till förfogande. En ansvarskännande demokrati, som vi gör anspråk på att företräda, har till uppgift att söka skapa sådana förhållanden i samhället att människan som helhet får de bästa förutsättningar att leva väl. Lika väsentligt som ekonomiskt goda villkor är en psykiskt stödjande, "riktig" samhällsmiljö. De problem som härmed aktualiseras har mycket stor räckvidd. De berör en mångfald områden i det moderna samhället. Samspelet mellan de skilda ekonomiska, tekniska och mänskliga faktorerna är djupgående och omfattande. Kunskapen om detta samspel är ännu outvecklad. Följden blir att åtgärderna blir osäkra eller helt uteblir. Forskning är därför en ofrånkomlig uppgift. Det är vidare uppenbart, att begreppet psykisk hälsa eller mentalhygien behöver klargöras och aktualiseras med åtgärder på bredden som följd. Det kan icke heller förbigås att många människor icke klarar det moderna samhällets påfrestningar i mentalhygieniskt avseende. En snabb hjälp åt dessa människor i ett tidigt stadium av den psykiska störningen är av högsta angelägenhetsgrad. Dessa och liknande frågor torde ett organ för den psykiska folkhälsan få

syssla med. Det må här än en gång framhållas att den kostnad som en kraftig samhällssatsning på åtgärder för att stärka den psykiska folkhälsan drar på lång sikt utan tvekan genom ökad hälsa, lägre vårdkostnader och effektivare arbetsprestationer blir en nationalekonomisk vinst. Härtill kommer den humanitära faktorn, som enligt vår mening väger lika tungt som den ekonomiska.

Att i en motion skissera detaljerna för ett organ av ovan antytt slag är icke möjligt. Icke heller är det möjligt att ta slutlig ställning till lämplig organisationsform. Endast en utredning kan lägga nödvändig grund för ett riktigt ställningstagande i regering och riksdag.

Med stöd av vad sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning av hur statens åtaganden för en effektivare psykisk hälsovård lämpligen bör utformas.

Stockholm den 23 januari 1968

Joel Sörenson (fp)

Einar Dahl (s)

Gunvor Stenberg (h)

Thure Dahlberg (s)

Per Blomquist (h)

Elvy Olsson (cp)

Thorbjörn Fällidin (cp)

Mary Hultell (h)

Sven Nyman (fp)

Rolf Wirtén (fp)
